

ПАШКОВСЬКА Т. А., КУКОШ Ю.С.

Київський національний університет технологій та дизайну

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ ІСТОРИЧНОГО ОДЯГУ ШКОЛЯРІВ. РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ НАПРЯМКУ МОДИ В ДИТЯЧОМУ ОДЯЗІ

У статті розглянуто витoki дитячого одягу, визначено основні етапи розвитку моди в дитячому одязі та подана їх загальна характеристика.

Ключові слова: дитячий одяг, мода, ретроспективний аналіз, стиль, одяг для школярів.

ANALYSIS OF BASIC DIRECTIONS OF HISTORICAL CLOTHES DEVELOPMENT FOR PUPILS. RETROSPECTIVE ANALYSIS OF FASHION TRENDS IN CHILDREN'S CLOTHES

PASHKOVSKAYA T., KUKOSH Y.

Kyiv National University of Technologies and Design

The article deals with the origin of children's clothes; the main stages of development of fashion in children's clothes are determined and their general characteristics are given.

Keywords: children's clothes, fashion, retrospective analysis, style, clothes for pupils.

Вступ. Дитяча мода має складну і неоднозначну історію. На сьогодні, немає чітко вибудованої хронології розвитку одягу для дітей, причому вона переплітається з історією розвитку дорослої моди. Раніше вважалося, що дитина стає дорослим тільки тоді, коли скидає з себе дитячий одяг. Подібна зміна одягу в більшості культурах позначається як обряд ініціації. Починаючи з 18-го століття дитячий одяг відокремився від дорослого. Як би не змінювалася дитяча мода, але очевидним стало одне: в будь-якому одязі дитина повинна відчувати себе впевнено, комфортно, радісно.

Мета. Метою роботи є висвітлення етапів історичного розвитку дитячого одягу у світовому контексті. У зв'язку з поставленою метою завданнями дослідження є: аналіз історичних передумов появи виробів для дітей, розробка хронологічної послідовності розвитку дитячого одягу. **Об'єкти і методи дослідження.** Об'єкт – комплекти дитячого одягу. При проведенні досліджень використано художньо-композиційний аналіз творчих джерел, історичний огляд матеріалів, предметно-аналітичний метод роботи з візуальними джерелами.

Результати дослідження. Історія дитячого одягу і білизни настільки неоднозначна, що її можна розглядати з різних позицій і кожен раз знаходити все нові і нові грані. Хоча, наприклад, в Давньому Єгипті діти не носили ніякого одягу, лише прикраси та локон юності, коли його зістригали, починалося доросле життя з

відповідними нарядами. Перші школи з'явилися на зорі виникнення людської цивілізації. Шкільна традиція стародавнього Єгипту значно глибше і багатше будь якої шкільної традиції, оскільки формувалася і розвивалася протягом кількох тисяч років. Шкільної форми як такої тоді ще не було.

З Єгипту і Межиріччя цивілізація, а з нею і школа перекочували в Грецію. У школі формою одягу був короткий хітон, легкі обладунки з художньою обробкою і хламіді - це шматок щільної тканини, який накидали на плечі і скріплювали на плечах, грудях. Протягом століть така форма залишалася незмінним зразком для учнів [1, ст. 11].

У Римі державна школа, відкрита для всіх бажаних, з'явилася у другій половині 1-го століття н.е. Ніякої форми однак не було, загальноприйнятим був лише одяг для гімнастичних вправ. Але якщо під час занять виявлялося, що одяг учня неохайний, його карали, а при багаторазово повторюваних випадках неохайності з ганьбою виганяли зі школи. У Стародавній Індії освіта носила сімейно-шкільний характер, причому роль родини була домінуючою. В Індії склалася особлива кастова система суспільного устрою. До V століття до н. е. в період індуїзму виховання і навчання в Стародавній Індії гуртувалося на ідеї, згідно з якою кожна людина повинна розвивати свої моральні, фізичні і розумові якості, щоб органічно вписатися в свою касту. На заняття все учні повинні були приходити

в певному одязі - «дхоті курта». «Дхоті курта» - задрапірована навколо стегон і ніг смуга тканини, і до неї сорочка до пояса, що відрізняється у різних каст орнаментом, пошиттям і матеріалом. Пізніше, з розвитком буддизму та індуїзму в I-VI століттях змінився і одяг для школи. Учні стали носити «куртку» і «падж» - довгу сорочку і широкі штани [3, ст. 66]. У Середньовіччі навіть в країнах з розвиненою цивілізацією немовлят було прийнято сповивати - чим тугіше, тим краще. Вважалося, що це допоможе малюкові вирости струнким і сильним, відгородитися від застуд і різних травм. Як тільки він виростав, його вбирали в дорослий одяг з усіма належними деталями - наприклад, неймовірного розміру перуками або накрохмаленими колючими жабо. Туалети демонстрували добробут сім'ї, тому продовжувач багатого роду красувався в мереживах, стрічках, дорогоцінних аксесуарах. Основний ансамбль складався з натільного сорочки, панчіх і верхнього одягу, про спідню білизну мова в ті часи ще не йшла. У 16 столітті з'явилася традиція не робити відмінностей між костюмом для хлопчиків і дівчаток - і тих, і інших одягали в жіноче вбрання. Ситуація не змінювалася більше двохсот років: на полотнах художників того часу відображені і майбутні королі, і дочки дворян, одягнені в довгі сукні з металевими фіжмами і тугими корсетами. На їх головах очіпок - єдиний суто дитячий елемент. Визначити стать дитини до чотирьох років за зовнішнім виглядом було практично неможливо.

Жан-Жак Руссо у своїй праці «Еміль, або про виховання», багато в чому визначає світогляд епохи Просвітництва, закликав відмовитися від складних, важких конструкцій в дитячому одязі. Його погляд поділяли багато людей, саме тому в цей час дитині вперше дозволили бути собою. Відтепер він міг грати в рухливі ігри на вулиці, займатися фізичними вправами - одяг став вільніше, коротше, простіше [6, ст. 30]. Але радикальних змін не відбулося: корсети не зникли, хоч і стали менш жорсткими. Наприкінці 18 століття до костюму додалися підштаники, які пристібалися до поясу. Поверх них надягали довгі панталони - їх оборки визирали з під подолу малюків до п'яти-семи років. Доросліші хлопчики носили приталені костюмчики, а дівчатка - сукні, які нічим не відрізнялися від дорослих. Епоха, яка дозволила дітям ненадовго знайти свободу від задушливого і травмуючого одягу, наступила спочатку 19 століття. Стиль Ампір вдихнув природність і простоту в одяг всіх поколінь. Тепер не було потреби в формуванні тонкої талії, і в моду увійшли легкі тканини. Дівчата із задоволенням

носили сукні з короткими рукавами, підв'язані під грудьми шовковою стрічкою, і панталони. Хлопцям потрібно було ходити в сорочках з мереживним коміром і штанцях з високою лінією пояса. В цей час з'являлося все більше прихильників звільнення дітей від дорослих фасонів. Одним з них була мадам Виже Лебрен - завдяки їй в моду увійшли костюмчики, які пізніше, в вікторіанській Англії, отримали назву матроських [5, ст. 72]. В середині 19 століття Європа повернулася у владу корсетів і кринолінів. Жорсткі каркаси з китового вуса або металу були притаманні дитячому костюму також. В цей час були відкриті перші магазини з продажу готового одягу. У благородних будинках особлива увага приділялася спідній білизні, яка була представлена білою сорочкою з делікатної тканини - наприклад, батисту або маркізету. Вона могла бути майстерно оброблена мереживом або стрічками, і в залежності від сезону і часу доби володіла різною довжиною рукавів і подолу. Зверху на таку сорочку надягали коротку вузьку майку на ґудзиках - ліф, до якого, в свою чергу, кріпилися підв'язки для панчіх. У другій половині століття з'явилось особливе взуття для дітей - туфельки і чобітки з м'якої шкіри або замші, які виготовлялися в майстернях француза Піне і були названі «пінетками». Прикрашені атласом, найтоншим мереживом і вишивкою, вони славилися на весь світ. У 70-х роках кринолін поступився місцем турнюру. Подушечку для додавання обсягу стегон з боку спини підкладали під спідниці і жінкам, і дівчаткам. Верхньою частиною ансамблю був приталений подовжений жакет. До кінця століття одяг для дітей вже був досить самобутнім: враховувалися особливості їх будови і поведінки, а наслідування дорослим моделям стало вважатися моветоном. Важливу роль в підлітковому житті грала форма, яку носили вихованці гімназій і пансіонів - вона була скромною, непоказною, але обов'язковою до носіння не тільки в будні, а й у свята [2, ст. 114].

Стати частиною світу Високої моди дитячі наряди змогли в 20 столітті. Це сталося завдяки художньому таланту і підприємницькій інтуїції Жанни Ланвен - популярного дизайнера жіночих капелюхів. У 1901 році у Парижі був представлений перший в світі показ колекції одягу для дітей. З тих пір дитяча мода йде в ногу з часом, вбираючи в себе і породжуючи нові тенденції. На щастя, сьогодні її творці ставлять перед собою завдання забезпечити комфорт і гарний настрій самій дитині, а не зробити з нього маленьку копію дорослого. Кінець XIX і XX ст. назване Століттям Дитини. Зигмунд Фрейд довів, що дитинство -

найважливіший етап в житті людини. Від того, як людина проведе дитинство, залежить його майбутнє життя, а одяг - засіб спілкування із зовнішнім світом, спосіб самовираження. Особлива увага до світу дітей відбилася і в бурхливому розвитку стилів дитячої моди. Дитячий одяг, нарешті, остаточно відокремилася від дорослого. В моду увійшло «американське плаття» - легке плаття з отворами для голови і рук. Процес емансипації подарував дівчаткам штани. У Європі з'являються спеціалізовані магазини дитячого одягу з багатим асортиментом. Вітчизняний одяг, в тому числі і дитячий, шився на усереднену фігуру та не враховував індивідуальність [4, ст. 59]. Знайти в магазині дитячий одяг було складно, саме тому його шили, в'язали самі. Батькам ставилося в обов'язок виховувати в дитині бездоганне підпорядкування порядку, в тому числі і в одязі.

Друга половина XX століття в СРСР стала епохою дефіциту. Після розпаду СРСР на наш ринок вийшли китайські та турецькі товари: недорогі, неякісні, але помітних забарвлень та цікавих фасонів. Одяг все більше набував ознак унісексу: дівчатка і хлопчики одягали футболки, джинси, кросівки, куртки, спортивні костюми (Рис. 1). Відродження індустрії дитячої моди відноситься до початку XXI століття. Одяг стає красивим, функціональним, яскравим і різноманітним, для його пошиття використовуються натуральні і сучасні синтетичні тканини. Дуже цінується ексклюзивна робота. Сьогодні, дійсно можна говорити про напрямки і стилі в моді, особливо підліткової, яка відображає прихильність до певної субкультури. Серед них можна відзначити найбільш поширені:

- «Треш» - іронічний, насмішуватий стиль, що відрізняється поєднанням непоєднуваного.
- «Хіпстер-стиль» - джинси, футболки, водолазки, «саморобний» одяг та аксесуари.
- Японський стиль «кавай» - светр, туніка до колін з вузькими брюками і коротенькою спідничкою з оборками та рюшами.
- «Рок-стиль» - шкіряні «косухи», джинси, бавовняні сорочки та масивні металеві ланцюги і бляшки.

Сьогоднішні діти дуже люблять яскраві принти, аплікації із зображенням улюблених героїв мультфільмів, велику кількість кишеньок, ґудзиків. Дівчата хочуть носити романтичні сукні, а хлопчики люблять класичні костюми з краваткою чи метеликом і уникають «дівчачих» кольорів та фасонів. Маленькі модники і модниці знову прагнуть бути схожими на дорослих. Але всі хочуть бути красивими і модними, несхожими на інших.

Висновок. Отже, дитячий одяг завжди розвивався в руслі загальних естетичних вимог до костюма, їх характер значною мірою залежить від структури костюма на певному відрізку часу. У ті періоди історії розвитку культури, коли костюм слідував за формами фігури людини, утворювався за принципами вільного облягання, дитячий одяг сприяв життєдіяльності та розвитку дитини, не сковував рухів (Стародавні часи, романський і готичний стилі). В інші періоди, коли в суспільстві панував костюм, заснований на каркасній

системі (корсети, криноліни та ін.), одяг згубно впливав на дитячий організм: деформувалася грудна клітка, зміщувалися внутрішні органи, порушувалося кровообіг, що призводило до важких захворювань (костюм епохи Відродження, стиль Бароко). Каркасна основа костюма надавала згубний вплив і на психіку дитини: скутість рухів сприяла розвитку флегматичності, відчуженості. Загальні зміни в костюмі, що сталися до XX в. (спрощення форм костюма, відповідність їх функціональним потребам життєдіяльності людини) відбилися і на формуванні дитячого одягу. Дитячий одяг все більше почав відповідати фазам росту дитини, набувати своє художньо-образне вираження.

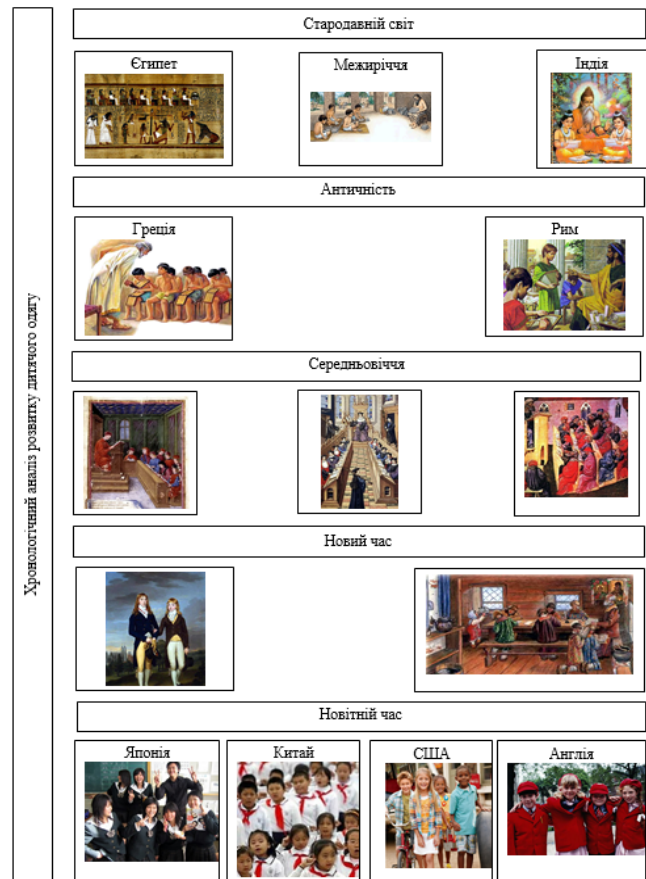

Рис. 1. Хронологічний аналіз розвитку дитячого одягу за історичними періодами

Список використаних джерел

1. Єрмілова В.В., Єрмілова Д.Ю. Моделювання та художнє оформлення одягу. - М.: Академія, 2000.
2. Нан Д. Історія костюма 1200 - 2000. - М.: Астрель, АСТ 2003. - 342 с.
3. Беляєва-Екземплярський С.Н. Моделювання одягу за законами зорового сприйняття. - М.: Академія моди, 1996.
4. Ліндсей Я., Норман Д. Переробка інформації у людини (введення в психологію). - М.: Світ, 1974.
5. Моделювання та художнє оформлення жіночого та дитячого одягу/За ред. Т.В. Козлової. - М.: Легпромбінтздат, 1990.
6. Пармон Ф.М. Композиція костюма. Одяг, взуття, аксесуари. - М.: Легпромбінтздат, 2006.